

ગુજરાત નું પશુધન : ભેંસો ની ઓલાદ

મુરલી ભેંસ

શારિરીક લક્ષણો :-

રંગે કાળી અને ગાંધાવર્ણી શરીરે ભૂરા કે રાખોડી રંગના વાળ, પગ ટુંકા, ખૂંધ અને ગોદકી ઢોતી નથી.

શીંગડા દાતરડા આકારના, માથુ લાંબુ અને પ્રમાણમાં પઠોળું, કાન લગડતા બાવલું ફેલાયેલું મધ્યમકદનું.

આર્થિક લક્ષણો:-

પુખ્ત ગાયનું વજન ૩૨૫ થી ૪૫૦ કિલો

તાજા જન્મેલા બચ્ચાનું વજન.....૨૩ થી ૨૫ કિલો

પ્રથમવિચાણ વચ્ચેનો ગાળો ૪૧૦ થી ૪૮૦ દિવસ

દૂધાળ દિવસો..... ૩૦૦ થી ૩૧૦ દિવસ

સરેરાશ દૂધ ઉત્પાદન૧૧૦૦ થી ૧૬૦૦ લીટર

વસુકેલ ગાળો ૧૦૦ થી ૧૩૦ દિવસ

શારિરીક લક્ષણો :-

મધ્યમકદ, ચહેરો લાંબો અને સીધો, ખુલ્લા નરકોરાં, ઉપરોલી આંખો, ગરદન લાંબી, રંગે કાળી, કાન મધ્યમકદના અને ટોચથી અણીદાર, શીંગડા ઈંઢોણી આકારથી માંડીને દાતરડા આકારના, બાવલુ પાછળ તરફ વિકસેલું, આંચળ જડા, લાંબા અને પોચા.

આર્થિક લક્ષણો:-

પુખ્ત ભેંસનું વજન ૩૬૫ થી ૪૫૫ કિલો

તાજા જન્મેલા બચ્ચાનું વજન.....૨૪ થી ૨૬ કિલો

પ્રથમવિચાણ વચ્ચેનો ગાળો ૪૭૫ દિવસ

દૂધાળ દિવસો..... ૩૦૫

સરેરાશ દૂધ ઉત્પાદન૧૨૦૦ થી ૧૮૨૨ લીટર

વસુકેલ ગાળો ૧૭૦ દિવસ

મહેસાણી ભેંસ

શારિરીક લક્ષણો :-

શરીરે ભારે, મોટું માથું, ઉપરેલું કપાળ, ચહેરાની લંબાઈ દોઢથી બે ફુટ, રંગે કાળી કે ભૂરી, શીંગડા માથા સાથે દબાયેલાં પ્રથમનીચે તરફ વળતાં અને દૂરના છેડે પૂર્ણ રીંગ બનાવતાં, કાન શીંગડાને સમાંતર આશરે એક ફુટ લાંબા, બાવલું મોટું ભરાવદાર અને પાછળની તરફ લંબાયેલું.

આર્થિક લક્ષણો:-

પુખ્ત ભેંસનું વજન ૫૪૫ થી ૭૦૦ કિલો

તાજા જન્મેલા બચ્ચાનું વજન.....૨૮ થી ૩૧ કિલો

પ્રથમવિચાણની ઉંમર ૫૪ થી ૬૦ મહિના

બે વિચારણ વચ્ચેનો ગાળો ૧૭ થી ૨૨ મહિના

દૂધાળ દિવસો..... ૩૦૦ દિવસ

સરેરાશ દૂધ ઉત્પાદન૧૮૦૦ થી ૨૭૦૦ લીટર

દૂધમાં ફેટના ટકા ૭.૩ ટકા

અક્ષરબાદી ભેંસ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

દૂધાળ પશુની પસંદગી

જાફરાબાદી ભેંસ

ગીર ગાય

મહેસાણી ભેંસ

કાંકરેજ ગાય

દૂધાળ પશુ શાંત સ્વભાવનું અને પહેલા કે બીજા વેતરનું હોવું જોઈએ. પાતળી અને સૂવાળી ચામડીવાળું અને પહોળી પીઠવાળું હોવું જોઈએ. આઉ નાના અને સરખા આંચળવાળું સમતોલ અને પાછળના ભાગે ઉંચે સુધી જતું હોવું જોઈએ. દૂધની નસ લાંબી ગુંચળાવાળી હોવી જોઈએ. આઉ દોહન બાદ સંકોચાઈ જવું જોઈએ.

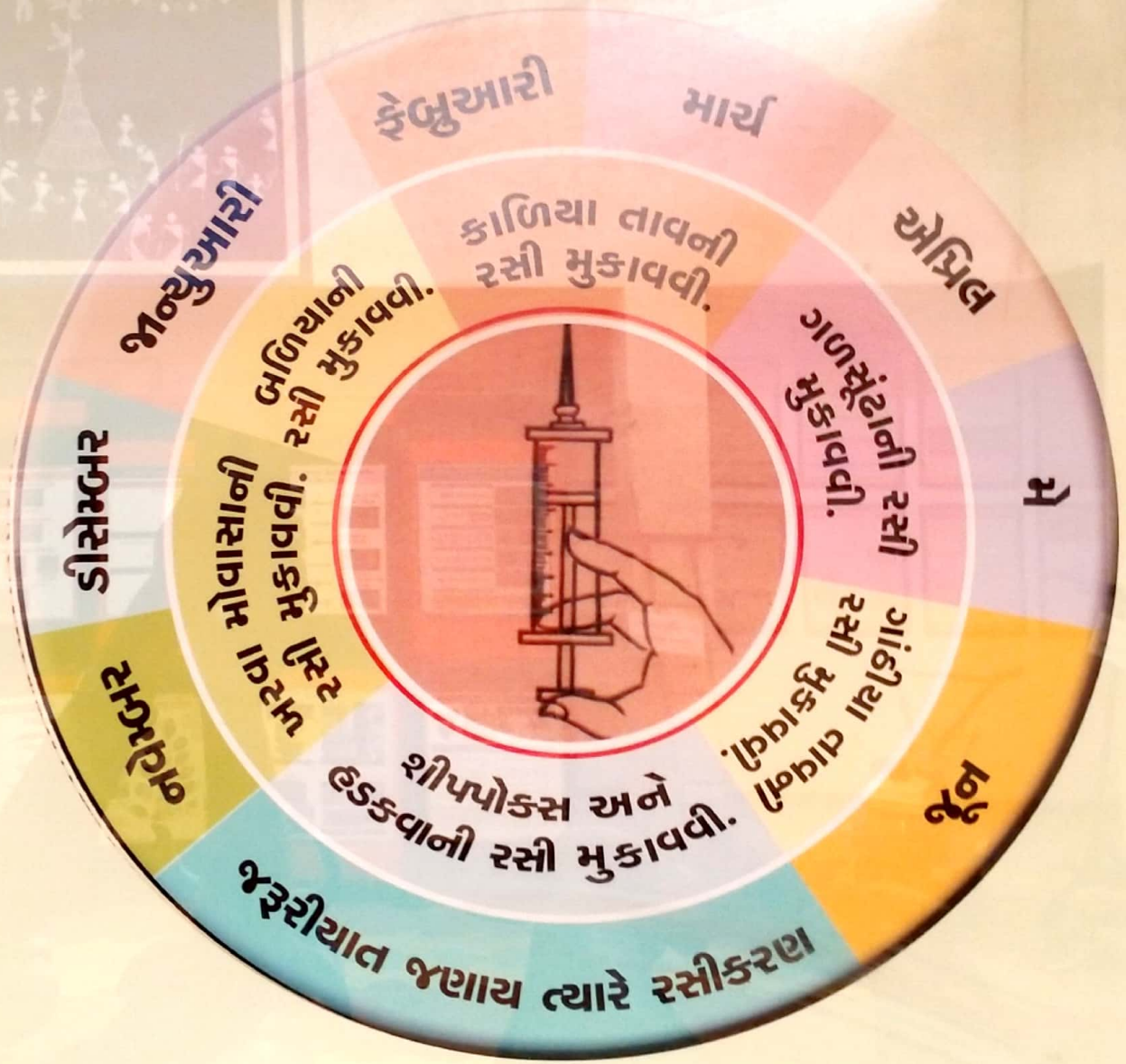
પશુ ધન છે - સાચુ ધન

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

પશુઓમાં રસીકરણનું સમય પત્રક

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

CARE & MANAGEMENT OF PRAGNANT ANIMAL

- Add 1 TO 1.5 K.G. concentrates for cow & 1.5 to 2 k.g. concentrates for crossbreed cow/buffalo after 5th months of pregnancy.
- In the last day of pregnancy provide individual clean good ventilated house.
- Give laxative feed after calving.
- In case of difficult calving or retention of placenta contact veterinarian immediately.

गाभिन पशुओंकी खुराक और संभाल

- गाभिन पशुओंकी पांचवे महिनेसे यदि देशी गाय हो तो 1 से 1.5 कि.ग्रा. और यदि संकर गाय या भैंस हो तो 1.5 से 2 कि.ग्रा. तक अधिक पशु आहार देना चाहिए।
- गाभिनका प्रसव समय नजदीक आने पर पशुआ अकेले साफ सुथरी और शांत जगहमें रखना चाहिए।
- बियाने बाद मादा पशुको रेचक खुराक देनी चाहिए।
- बियानेमें अथवा जेर गिरने में रुकावट हो तो नजदीक के पशुचिकित्सक की तत्काल सहायता लेनी चाहिए।

ગાભણ જાનવરનો ખોરાક અને સંભાળ

- ગાભણ અવસ્થાઆનાં પાંચમાં માસથી દેશી ગાયને ૧ થી ૧.૫ કિલો અને સંકર ગાય /ભેસને ૧.૫ થી ૨ કિલો વધારાનુ દાણ આપવુ.
- છેલ્લા દિવસોમાં ગાભણ જાનવરોને અલાયદી અને સ્વચ્છ જગ્યામાં રાખવા.
- વિયાયા બાદ જાનવરને રેચક ખોરાક આપવો.
- વિયાણમાં કા ઓર (પ્લેસન્ટા) પડવામાં તકલીફ લાગે તો નાજીકના પશુચિકિત્સકનો સંમ્પર્ક સાધો.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

વાછરડા ઉછેર

- ✓ વાછરડાના જન્મબાદ નાળને તુરત જ ટીકચર આયોડીન લગાડવું.
- ✓ વાછરડાના જન્મબાદ એકાદ કલાક માંજ ખીર પાવું
- ✓ સામાન્ય રીતે જન્મબાદ બે માસ સુધી વાછરડાના વજનનાં ૧૦ ટકા જેટલું દૂધ દરરોજ ધવડાવવું ત્યારબાદ તેમાં ક્રમશઃ ઘટાડો કરવો.
- ✓ વાછરડું બે અઠવાડિયાની ઉંમરનું થાય એટલે થોડું થોડું કુમળું ઘાસ ખવડાવવાનું શરૂ કરવું.
- ✓ ત્રીજા અઠવાડિયાથી ઉત્તમ પ્રકારનું દાણ આપવું
- ✓ વાછરડું શરૂઆતમાં ૧૦૦ ગ્રામ દાણ ખાઈ શકે તેમાં ક્રમશઃ વધારો કરી રોજનું ૧.૫ કિલોગ્રામ દાણ આપવું.
- ✓ વાછરડું દસ દિવસનું થાય ત્યારે ઈલેક્ટ્રીક ડીહોર્નરથી અથવા કોર્સ્ટીક પોટાશથી શિંગડાં કઢાવી નાખવા
- ✓ છ માસની ઉંમરે બળીયા, ગળસૂંઢો, ખરવા-મોવાસા રોગની રસી મૂકાવી દેવી.
- ✓ વાછરડાને જન્મબાદ બીજા દિવસે , બીજા અને ત્રીજા મહિને એમ ત્રણ વખત કરમિયાની દવા પીવડાવવી.

આજની વાછરડી આવતીકાલની ગાય

●	જન્મ પછી તરત જ વાછરડા-વાછરડીઓના નાક અને મોં સાફ કરવા.
●	નવજાત વાછરડા-વાછરડીઓની છાતી પર ઘીરે ઘીરે માલીશ કરવી જેથી તેને શ્વાસ લેવામાં સરળતા રહે. વાછરડા-વાછરડીઓના આખા શરીરને સારી રીતે સાફ કરવું.
●	તેના મોઢામાં બે આંગળીઓ નાખી તેની જીભ પર રાખો જેથી વાછરડા-વાછરડીઓને દૂધ પીવામાં મદદ મળશે.
●	નાળને બે ઈંચ જેટલી રહેવા લઈ દોરાથી બાંધી બાકીની નાળને સ્વચ્છ કાતરથી કાપી નાખવી. તેના ઉપર ટિકચર આયોડિન લગાડવું જોઈએ જેથી ફૂટાને પાકતો અટકાવી શકાય.
●	જન્મ પછીના અડધા કલાકની અંદર જ નવજાત પશુ ને ખીરૂ (ખરાટું) પીવડાવવું જોઈએ.
●	ખીરાની (ખરાટાની) માત્રા બચ્ચાના વજનના દશમાં ભાગ જેટલી હોવી જોઈએ અને તેને દિવસમાં ત્રણ થી ચાર વાર સરખે ભાગે આપવું જોઈએ.
●	વાછરડા-વાછરડીઓના યોગ્ય વિકાસ માટે તેમને બે મહિનાની ઉંમર સુધી દરોરજ દૂધ પીવડાવવું જોઈએ.
●	જન્મના એકવીસમાં દિવસે કૃમિનાશક દવા આપવી, તે પછી ૬ થી ૮ મહિના સુધી દર મહિને એક દવા આપવી.
●	વાછરડા-વાછરડીઓ એક મહિનાના થઈ જાય કે તુરત જ તેમને કુમળું ઘાસ (બાટું) અને ૧૦૦ ગ્રામ શિશુઆહાર પ્રતિદિવસ આપવો જોઈએ.
●	ત્રણ મહિનાની ઉંમર થતા પશુ ચિકિત્સકનો સંપર્ક કરી જરૂરી રસીકરણ કરાવવું જોઈએ.
●	નવજાત વાછરડા-વાછરડીઓને સુરક્ષિત વાતાવરણમાં રાખવા જોઈએ.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

દૂધાળ પશુની પસંદગીના માપદંડ

ગીરગાય

પહેલાં કે બીજા વેતરનું અને તાજુ વિચારેલું, શાંત સ્વભાવ અને પાતળી અને સુવાળી ચામડીવાળુ તેમજ પહોળી પીઠવાળું, સુવિકસીત ચુસ્ત આઠિવાળું,

નાના અને સરખતા આંચળવાળુ તેમજ લાંબી અને ગુંચળાવાળી દૂધની નસવાળું, દોઢન બાદ આઠ સંકોચાઈ જતું હોય તેવું.

બાફરાબાદી ભેંસ

કાંકરેજ ગાય

ખૂંધથી છાતીની નીચેનો ભાગ પહોળો હોય તેવી ગાય કે ભેંસ પસંદ કરવી.

દૂધ ઉત્પાદનમાં ભાગ લેતા શરીરના તમામ અવયવો અને સ્નાયુઓ સંપૂર્ણ વિકાસ પામેલ હોય તેવું.

મહેસાણી ભેંસ

ખૂંધની પાછળના ભાગથી કમર સુધીનો પીઠનો ભાગ પહોળો હોય અને ખૂંધ તરફ પ્રમાણમાં સાંકડો હોય તેવું જાનવર.

કાંગી ગાય

શરીરના અંદરના અગત્યના શુકોમળ અવયવો જેવા કે હૃદય, ફેફસા, પેટ વગેરે વિકાસ પામેલા હોય તેવું જાનવર પસંદ કરવું. શરીરે તંદુરસ્ત અને ખોડ ખાંપણ વગરનું.

સુરતી ભેંસ

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

- ➔ રસીકરણ એટલે પક્ષીઓમાં રોગ પ્રતિકારક શક્તિ વિકસાવી રોગ થતો અટકાવવા માટેની વ્યવસ્થા.
- ➔ પક્ષીઓમાં વિષાણુંથી ઘણા રોગો થાય છે. આ રોગોને અટકાવવા માટે તજજ્ઞાની સલાહ મુજબનો નિયત રસીકરણ કાર્યક્રમ અનુસરવો જરૂરી છે.
- ➔ આ રસી મોટા બાગે ૦ થી ૪ ડીગ્રી સેલ્સીયસ તાપમાને રાખવી જોઈએ.
- ➔ રસીકરણ વખતે રસીઓ સીધા સૂર્યપ્રકાશ સામે ક્યારેય રાખવી ન જોઈએ.
- ➔ રસીકરણ પૂર્ણ કર્યા બાદ વધેલી રસીને ફાર્મથી દૂર બાળવાની કે દાટવાની ખાસ વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ.

રસીકરણ-કોમર્શિયલ લેયર

પક્ષીની ઉંમર	રસીનું નામ	આપવાની રીત
એક દિવસ	મરેક્સરસી (જીવીત, એચ.વી.ટી.)	ચામડી-માંસપેશી વચ્ચે (હેયરીમાં)
૫-૭ દિવસ	રાણીખેત રસી (જીવીત, એફ-૧ સ્ટ્રેઇન)	આંખમાં/નાકમાં ટીપા
૧૪-૧૬ દિવસ	ગમ્બોરો રસી (જીવીત, ઈન્ટરમીડીએટ સ્ટ્રેઇન)	પીવાના પાણીમાં
૨૧ દિવસ	ઈન્ફેક્શિયસ બ્રોન્કાઈટીસ રસી (જીવીત)	આંખમાં/નાકમાં ટીપા
૪ અઠવાડિયા	ગમ્બોરો રસી (જીવીત, ઈન્ટરમીડીએટ સ્ટ્રેઇન)	પીવાના પાણીમાં
૫ અઠવાડિયા	રાણીખેત રસી (જીવીત, લાસોટા સ્ટ્રેઇન)	આંખમાં/નાકમાં ટીપા/પાણીમાં
૬ અઠવાડિયા	શીતળા રસી	સ્નાયુમાં અથવા પાંખની નીચે ઢ્રશ દ્વારા
૮ અઠવાડિયા	રાણીકેત રસી (ઇરમ/મુક્તેશ્વર સ્ટ્રેઇન)	સ્નાયુમાં
૧૪ અઠવાડિયા	ઈન્ફેક્શન બ્રોન્કાઈટીસ રસી (જીવીત)	પીવાના પાણીમાં
૧૬ અઠવાડિયા	શીરાણીખેત રસી (ઇરમ/મુક્તેશ્વર સ્ટ્રેઇન)	સ્નાયુમાં
૧૬ અઠવાડિયા	શીતળા રસી	સ્નાયુમાં અથવા પાંખની નીચે ઢ્રશ દ્વારા
૩૫ અઠવાડિયા	રાણીખેત (લાસોટા સ્ટ્રેઇન)	પીવાના પાણીમાં (ત્યારબાદ દર બે મહિને)

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

પશુઓનો દૈનિક આહાર

૧. ત્રણ માસથી વધુ ઉંમરના વાછરડા-પાડીઓનો આહાર

સુમિશ્રિત દાણ	૧ થી ૨ કિલો ઉંમર પ્રમાણે
લીલો કઠોળ વર્ગનો ચારો	૧ થી ૩ કિલોગ્રામ ઉંમર પ્રમાણે
લીલો ઘાન્ય વર્ગનો ચારો	૨ થી ૭ કિલોગ્રામ ઉંમર પ્રમાણે
જ્યારે વાછરડા નાના હોય ત્યારે તેમને સારી જાતનો કુમળો ચારો આપવો	

૨. વસુકેલ ગાય-ભેંસનો આહાર

સુમિશ્રિત દાણ	૧ કિલોગ્રામ
લીલો કઠોળ વર્ગનો ચારો	૩ કિલો ગ્રામ
લીલો ઘાન્ય વર્ગનો ચારો	૧૦ કિલો ગ્રામ ઉંમર પ્રમાણે
સુકોચારો	ખાય તેટલો (ઓછામાં ઓછો ૬ થી ૮ કિલો ગ્રામ)

૩. દૂધાળ ગાય-ભેંસનો આહાર

સુમિશ્રિત દાણ	૧ કિલો ગ્રામ નિભાવ માટે તેમજ ૪૦-૫૦ ટકા દૂધ ઉત્પાદનના એટલે કે દર ૨ કે ૨.૫ કિલો ગ્રામ દીઠ એક દાણ
લીલો કઠોળ વર્ગનો ચારો	૪ થી ૫ કિલો ગ્રામ
લીલો ઘાન્ય વર્ગનો ચારો	૮ થી ૧૦ કિલો ગ્રામ
સુકોચારો	ખાય તેટલો
સંકર ઢોરને લીલોચારો વધુ આપવો જોઈએ તેમજ તેના નિભાવ માટે ૧ કિલોને બદલે ૨ કિલો ગ્રામદાણ આપવું	

૪. ગાભણ ગાય-ભેંસનો આહાર

ગાભણ ગાય ભેંસને વસુકેલા ઢોરના મુજબ આહાર આપવો, ગર્ભાવસ્થાની છેલ્લા ૩ મહિના દરમિયાન ૨ કિલો ગ્રામઆપી તેની માત્રા વધારતા ઢોર વિચાય ત્યારે ૩ થી ૪ કિલોગ્રામદાણ ખાઈ શકે તે રીતે આપવું.

૫. બળદનો આહાર

	કામન હોય તો	કામ હોય ત્યારે
સુમિશ્રિત દાણ	૧ કિલો ગ્રામ	૨ થી ૩ કિલો ગ્રામ
લીલો કઠોળ વર્ગનો ચારો	૩ કિલો ગ્રામ	૪ થી ૫ કિલો ગ્રામ
લીલો ઘાન્ય વર્ગનો ચારો	૧૦ થી ૧૨ કિલો ગ્રામ	૧૨ થી ૧૫ કિલો ગ્રામ
સુકોચારો	ખાય તેટલો	ખાય તેટલો

૬. આખલા-પાડાનો આહાર

સુમિશ્રિત દાણ	૨ થી ૩ કિલો ગ્રામ
લીલો કઠોળ વર્ગનો ચારો	૫ કિલો ગ્રામ
લીલો ઘાન્ય વર્ગનો ચારો	૧૦ કિલો ગ્રામ
સુકોચારો	ખાય તેટલો

જ્યારે લીલો ચારો પુરતા પ્રમાણમાં ન હોય ત્યારે ૨૦૦ ગ્રામ વધારાનું દાણ ૧ કિલો ગ્રામ કઠોળ વર્ગના લીલા ચારા અને ચાર કિલોગ્રામ ઘાન્યવર્ગના લીલાચારાની અવેજીમાં આપવું જો કે પ્રત્યેક ઢોરને ઓછામાં ઓછો ૨ થી ૩ કિલોગ્રામ રોજ મળવો જોઈએ. જો સુમિશ્રિત દાણ આપવામાં આવતું ન હોય તો ૩૦ ગ્રામ ક્ષાર મિશ્રણ ૫૦ ગ્રામ મીઠું આપવું.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

ડાંગી ગાય

- ⇒ ભોતિક વિસ્તારમાં : ડાંગ ઘાટ વિસ્તારમાં, મુખ્યત્વે નાશિક થી અહેમદનગરના જિલ્લા વચ્ચે.
- ⇒ પ્રકાર : મધ્યમથી ભારેકદના તથા અતિ ભારે વરસાંદવાળા વિસ્તારમાં સારી કામગીરી
- ⇒ રંગ : સફેદ સાથે રાતો અથવા કળાં ટપકવાળી ચમકતી ચામડી ઉપર જોવા મળે છે.
- ⇒ શિંગડા : નાના કદના અને પાતળા
- ⇒ કાન : નાના કદના
- ⇒ ખરી : કાળા રંગની મજબૂત બાંધાની

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

આઉનો સોજો

લક્ષણો:-

- આંચળ અને આઉ (બાવલો) ઉફર સોજો જણાય છે.
- જાનવર દૂધ આપવાનું બંધ કરી દે છે.
- ઘણીવાર દૂધને બદલે પાણી જેવું પ્રવાહી નીકળે છે અથવા પર જેવું ઘટ્ટ પ્રવાહી નીકળે છે.
- કોઈવાર તેમાંથી લોહી પણ નીકળે છે.
- મંદ પ્રકારના રોગમાં દૂધમાં નાની ફોદીઓ દેખાય છે.
- આઉ તેમજ આંચળ કઠણ લાગે છે.

અટકાવવાના ઉપાયો:-

- આંચળ ઉપર ઈજા ન થાય તેની કાળજી રાખવી.
- અંગુઠા દબાવી દૂધ દોહવું નહીં.
- દોહવાની યોગ્ય પદ્ધતિ અપનાવવી.
- રોગ વાળા જાનવરોને અલગ રાખવાં.
- આઉ-આંચળને પોટેશ્યમપરમેંગેનેટના ૪ ટકાના ચોખ્ખા પાણીથી સાફ કરવાં.

સારવાર :-

- નજીકના પશુ ડોક્ટરની સારવાર શક્ય તેટલી વહેલી તકે લેવી.

હોલસ્ટેઈન ફ્રીઝીયન (એચ.એફ.) ગાય

હોલસ્ટેઈન ફ્રીઝીયન
(એચ.એફ.) ગાય

શારીરીક લક્ષણો :

લાંબી, પહોળી, ઉંચી, ભરાવદાર, બાવલુ, માથુ લાંબુ, સાંકડુ અને સીધુ, સીધા થાપા સાધારણ ગોળાકાર ખભા, શરીર સફેદ અને કાળા ઘબ્બાઓ મિશ્રિત કે સંપૂર્ણ કાળુ.

આર્થિક લક્ષણો:

પુત્ર ગાયનું વજન.....	૪૭૫ થી ૭૦૦ કિલો
પ્રથમવિયાળ ની ઉંમર.....	૨૦ છી ૨૮ મહિને
બે વિયાળ વચ્ચેનો ગાળો.....	૩૮૫ થી ૪૫૫ દિવસ
દૂધાળ દિવસો.....	૩૧૫ દિવસ
વેતરનુ દૂધ ઉત્પાદન.....	૬૪૦૦ થી ૧૦૦૦૦ કિલો
ફેટના ટકા.....	૩.૫ થી ૪ ટકા

મરઘા પાલન

અસીલ :-

પ્રથમ ઇંડુ મુકવાની સરેરાશ ઉંમર (દિવસ) :	૧૭૩
સરેરાશ વાર્ષિક ઇંડા ઉત્પાદન :	૧૫૮
ઇંડાનું વજન (ગ્રામ) :	૫૬
ખર્ચ આપકનો ગુણોત્તર (રૂ.) :	૧૩.૪૬

કક્કલાય :-

પ્રથમ ઇંડુ મુકવાની સરેરાશ ઉંમર (દિવસ) :	૧૬૫
સરેરાશ વાર્ષિક ઇંડા ઉત્પાદન :	૧૬૫
ઇંડાનું વજન (ગ્રામ) :	૫૪
ખર્ચ આપકનો ગુણોત્તર (રૂ.) :	૧૩.૪૫

નેકેડ નેક :-

પ્રથમ ઇંડુ મુકવાની સરેરાશ ઉંમર (દિવસ) :	૧૬૦
સરેરાશ વાર્ષિક ઇંડા ઉત્પાદન :	૧૬૨
ઇંડાનું વજન (ગ્રામ) :	૫૮
ખર્ચ આપકનો ગુણોત્તર (રૂ.) :	૧૩.૭૦

ફીજલ :-

પ્રથમ ઇંડુ મુકવાની સરેરાશ ઉંમર (દિવસ) :	૧૬૨
સરેરાશ વાર્ષિક ઇંડા ઉત્પાદન :	૧૭૨
ઇંડાનું વજન (ગ્રામ) :	૫૯
ખર્ચ આપકનો ગુણોત્તર (રૂ.) :	૧૩.૮૦

અંકલેશ્વર પોલ્ટ્રી :-

પ્રથમ ઇંડુ મુકવાની સરેરાશ ઉંમર (દિવસ) :	૧૮૦
સરેરાશ વાર્ષિક ઇંડા ઉત્પાદન :	૮૦
ઇંડાનું વજન (ગ્રામ) :	૩૫

વ્હાઈટ લેગ હોર્ન :-

વઘારે ઇંડા આપવાના ઉત્તમગુણો ધરાવતી મેડીટેરિયન જાતનાં પક્ષી છે. કદમાં નાના હોવાથી ઓછી જગ્યા રોકે છે. ખોરાક ઓછો ખાય છે. પુખ્ત મરઘાનું વજન ૨.૫ કિ.ગ્રા. પુખ્ત મરઘીનું વજન ૨.૦૦ કિ.ગ્રા. માંસ ઉત્પાદન માટે આદર્શ છે.

રોક આઈલેન્ડ રેડ :-

ઇંડા તેમજ માંસ પેજ કરવા માટે ઉત્તમજાત છે. ઇંડા દૈનિક ૧૧૦ ગ્રામ જેવાં ભૂખરા રંગના પ્રમાણમાં મોટા હોય છે. પુખ્ત મરઘાનું વજન ૪ કિ.ગ્રા હોય છે. અને મરઘીનું વજન ૩ કિ.ગ્રા. હોય છે. રંગીન પક્ષીઓ હોવાથી આદીવાસી વિસ્તારમાં ખૂબજ પ્રચલિત છે.

કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી, વ્યારા, જી. તાપી

SURATI BUFFALO

THEY ARE HAVING TWO WHITE COLLARS, ONE ROUND THE JAW AND OTHER ROUND THE BRISKET. THE HORNS ARE FLAT SICKLE SHAPED. THE FORE HEAD IS ROUND BULGING AND CLEAN CUT. UDDER IS WELL DEVELOPED. TAIL IS FAIRLY LONG. THE AVERAGE MILK YIELD PER DAY IS 4 TO 4.5 K.G. THE FAIRY GOOD SURATI BUFFALO WOULD GIVE ABOUT 2100 K.G. MILK IN 365 DAYS THE AVERAGE WEIGHT OF THE BUFFALO IS 400 TO 500 K.G AND THAT OF BUFFALO BULL IS 500 TO 550 K.G.

सूरती भैंस

मूल स्थान चरोतर (गु.रा) ईलाका है। ईसे दो सफेद पड़े होते हैं। एक जड़बेके चारों और तथा दूसरा गलेके नीचे के भागमें दिखाई देता है। सींग समतल तथा हसियाके आकार के होते हैं। नस्लका अयन काफी विकसित और पूंछ लम्बी और छौर पर सफेद गुच्छा होता है। माथा साफ विकसित और गोलाकार होता है। प्रतिदिन दूध उत्पादन 5 से 5 कि.ग्रा. है। नस्ल का वजन 400 से 500 कि.ग्रा. होता है।

सूरती भैंस

मूल स्थान चरोतरली (गु.रा) प्रदेश. ७६ मध्यमरुमले रंग। लूरो राने काणो, गणो नीचे १ छंय वी जे छंय पड़ोणो सड़े पड़ो तेनु विशिष्ट लक्षण छे. आंभो सड़े कोडी बेपी शिंगडा दातरडा आकारला रापटा, काल मध्यमरुमले खंदर रतुमडा होय छे. लापलु खोरस विकसेलु मध्यमरुमले आंयण सरभे खंतरे होय छे. घी उत्पादन भादे राना वात वालीती छे. वजन ४०० वी ५०० डि. ग्रा. होय छे. दैनिक दूध उत्पादन ४ वी ५ डि. ग्रा. होय छे.